

УДК 347.963

DOI [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2021-1\(60\)-9](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2021-1(60)-9)

Олена ТЮРИНА

кандидат політичних наук, PHD доктор з політології, доцент кафедри міжнародних відносин, ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», вул. Фрометівська, 2, м. Київ, Україна, 03039
ORCID: 0000-0003-2285-0543

Olena TIURINA

Candidate of Political Science, PHD Doctor of Political Science, Associate Professor of the Department of International Relations, Interregional Academy of Personnel Management, 2 Frometivska str., Kyiv, Ukraine, 03039
ORCID: 0000-0003-2285-0543

СУЧАСНА ЄВРОАТЛАНТИЧНА ПОЛІТИКА ФРАНЦІЇ FRANCE'S CURRENT EURO-ATLANTIC POLICY

Сьогодні інтеграційні процеси на Європейському континенті поглиблюються в різних напрямках. Бачення Франції майбутнього ЄС відрізняється від бачення інших країн, а детальне вивчення європейського зовнішньополітичного вектору Франції дозволить краще зрозуміти геополітичні реалії на європейському континенті. Як один із піонерів європейської інтеграції, країна проводить активну політику реформ і поглиблення відносин між державами-членами та підтримує розширення ЄС.

Актуальність дослідження виникає через необхідність повноцінного вивчення ролі Французької Республіки на міжнародній арені, і зокрема в євроінтеграційних процесах після розпаду біполярної системи.

Сьогодні інтеграційні процеси на Європейському континенті поглиблюються в різних напрямках. Бачення Франції майбутнього ЄС відрізняється від бачення інших країн, а детальне вивчення європейського зовнішньополітичного вектору Франції дозволить краще зрозуміти геополітичні реалії на європейському континенті. Як один із піонерів європейської інтеграції, країна проводить активну політику реформ і поглиблення відносин між державами-членами та підтримує розширення ЄС.

Мета роботи. вивчення концептуальних і практичних аспектів забезпечення національної безпеки Франції в контексті євроатлантичного політичного процесу з урахуванням демографічної та екологічної обстановки, сучасної трансформації і глобалізації як зовнішніх, так і внутрішніх загроз національним інтересам сучасної Франції.

Методологія. емпіричні (експеримент, спостереження, опис) та теоретичні (аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення, індукція, дедукція, пояснення, класифікація тощо), а також системний, функціональний, конкретно-соціологічний.

Наукова новизна дослідження полягає, насамперед, у тому, що проблема національної безпеки сучасної Франції розкривається на широкій теоретико-методологічній та політологічній основі, як одна з важливих складових політичної науки; обрана тема досліджується в тісному взаємозв'язку спеціальних знань з різними галузями соціальних наук – історія, філософія, політології, психології, з широким використанням різноманітних політичних теорій і технологій, соціальних цінностей і політичного прогнозування, що безумовно істотно збагатило зміст політологічного дослідження і значно розширило його теоретико-методологічну базу.

Висновки. Поняття «національна безпека» в державному управлінні охарактеризовано в контексті дослідження різних її аспектів (факторів існування, об'єктів, підрозділів тощо). Аналіз цих аспектів показав, що не існує єдиного усталеного визначення поняття «національна безпека», яке б задовольнило вчених у різних галузях та в усіх країнах, оскільки кожна з них пропонує таке визначення, виходячи з власних інтересів та цінностей, сформованих протягом конкретний історичний період. Виявилось, що ці інтереси та цінності визначають критерії забезпечення рівня національної безпеки, конструкт якого складається із змінних і незмінних компонентів.

Хід часу і зміна сучасних умов вимагають акцентування уваги на захисті життєво важливих інтересів і цінностей людей і громадян, суспільства і держави, а отже, своєчасного виявлення, аналізу, запобігання та нейтралізації реальних і потенційних загроз, проблеми та ризики для цих інтересів. Змістом державного управління політикою безпеки в цьому контексті є формування та реалізація системи правових, організаційних та економічних заходів, які передбачають використання управлінських методів та інструментів захисту національних інтересів у всіх сферах їх діяльності з урахуванням ряд загальних, складності, результативності, дієвості, публічності, чесності тощо.

Ключові слова: євро атлантизм, політика, європейський союз, світова політика, міжнародна стабільність, глобалізація, оборонна політика.

Today, integration processes on the European continent are deepening in various directions. France's vision of the future of the EU differs from that of other countries, and a detailed study of France's European foreign policy vector will provide a better understanding of geopolitical realities on the European continent. As one of the pioneers of European integration, the country pursues an active policy of reform and deepening relations between member states and supports EU enlargement.

The relevance of the study arises from the need for a full study of the role of the French Republic in the international arena, and in particular in European integration processes after the collapse of the bipolar system. Today, integration processes on the European continent are deepening in various directions. France's vision of the future of the EU differs from that of other countries, and a detailed study of France's European foreign policy vector will provide a better understanding of geopolitical realities on the European continent.

As one of the pioneers of European integration, the country pursues an active policy of reform and deepening relations between member states and supports EU enlargement.

The purpose of the research. *Study of conceptual and practical aspects of ensuring the national security of France in the context of the Euro-Atlantic political process, taking into account the demographic and environmental situation, modern transformation and globalization of both external and internal threats to national interests of modern France.*

Methodology: *empirical (experiment, observation, description) and theoretical (analysis, synthesis, abstraction, generalization, induction, deduction, explanation, classification, etc.), as well as systemic, functional, specific sociological.*

Scientific novelty. *the scientific novelty of the study is, first of all, that the problem of national security of modern France is revealed on a broad theoretical, methodological and political basis, as one of the important components of political science; the chosen topic is studied in close connection of special knowledge with various branches of social sciences – history, philosophy, political science, psychology, with extensive use of various political theories and technologies, social values and political forecasting, which certainly significantly enriched the content of political science. theoretical and methodological basis.*

Conclusions. *The concept of “national security” in public administration is described in the context of the study of its various aspects (factors of existence, facilities, units, etc.). Analysis of these aspects has shown that there is no single well-established definition of “national security” that would satisfy scholars in different fields and in all countries, as each offers such a definition based on their own interests and values formed during a particular historical period. It turned out that these interests and values determine the criteria for ensuring the level of national security, the construct of which consists of variable and immutable components.*

The passage of time and changing modern conditions require an emphasis on protecting the vital interests and values of people and citizens, society and the state, and therefore timely detection, analysis, prevention and neutralization of real and potential threats, problems and risks to these interests. The content of public security policy management in this context is the formation and implementation of legal, organizational and economic measures that involve the use of management methods and tools to protect national interests in all areas of their activities, taking into account a number of common, complex, effective, efficient, public, honest, etc. .

Key words: *Euro-Atlanticism, politics, European Union, world politics, international stability, globalization, defense policy.*

Актуальність дослідження виникає через необхідність повноцінного вивчення ролі Французької Республіки на міжнародній арені, і зокрема в євроінтеграційних процесах після розпаду біполярної системи.

СПБО наразі є невід'ємною частиною Європейського Союзу і, як така, постійно впливає на процеси як на наднаціональному рівні Європейського Союзу, так і в ЄС. Складні та багатогранні механізми ЄС заслуговують уважного вивчення, оскільки вони використовуються для прийняття рішень та реалізації глобальних ініціатив, зокрема в оборонній політиці. Різні інтерпретації відносин держав з партнерами по ЄС, союзниками по НАТО, країнами, які не входять до цих структур, у процесі формування СПБО можуть сприяти наростанню протиріч і, таким чином, утворенню осередків напруженості на континенті. Аналіз цього процесу дозволить Європейському Союзу ефективніше виявляти недоліки та напрямки довгострокової співпраці та оптимізувати системи управління.

Перешкоди на шляху розвитку ЄПБО, а також досягнення в цій сфері є індикато-

ром прогресу ЄС у поглибленні інтеграції. Для України питання СПБО буде особливо актуальним з огляду на євроінтеграційний напрямок нашої національної політики та важливість досвіду, набутого в ЄС у сфері безпеки та оборони у зв'язку з кризами та загрозами безпеці України. Останнім часом активізувалися відносини України з ЄС, у тому числі з питань безпеки.

Таким чином, очевидно, що при розробці національних зовнішньополітичних пріоритетів необхідно повною мірою враховувати нові політичні реалії, які передбачає розробка спільної політики безпеки та оборони ЄС. Розуміння внутрішніх механізмів координації політики ЄС у сфері СПБО дає змогу розглянути їх вплив на процеси формування міжнародної політики та розробити практичні рекомендації для Міністерства закордонних справ та оборони України на основі досвіду формування СПБО. Також особливу увагу слід приділяти розвитку СПБО, щоб визначити напрямок розвитку ЄС в цілому та підвищити точність прогнозування майбутнього розвитку Європейського Союзу, що

сприятиме співпраці між Україною та ЄС. Вивчення досвіду організації миротворчих зусиль під егідою Європейського Союзу може знадобитися для роботи низки міжнародних організацій, членом яких є Україна.

Тому за цих умов головні суб'єкти світової політики постали перед необхідністю змінити підхід до розуміння безпеки з метою пошуку нових механізмів забезпечення регіональної та міжнародної стабільності. Важливим був досвід країн ЄС, особливо Франції. Для Франції, як і для будь-якої іншої країни, національна безпека є головним національним пріоритетом. Це гарантується її дипломатією та її збройними силами, коли йдеться про зовнішню безпеку, і внутрішньополітичними заходами та силами внутрішнього порядку, коли йдеться про внутрішню безпеку. Два виміри безпеки – зовнішній і внутрішній – тісно пов'язані, особливо в контексті «відкритих» шенгенських кордонів між країнами ЄС та активних міграційних потоків, які традиційно надходять до Франції з Африки та Азії. Підвищена увага Франції до питань національної безпеки пояснюється тим, що після розпаду колоніальної імперії в 1950–1970-х роках країна залишалася середньою європейською ядерною державою і продовжує вести активну зовнішню та військову політику в Європі та за кордоном – Середземноморський басейн, Африка, Близький Схід тощо. Загалом, Франція залишається єдиною країною ЄС, яка має ядерну зброю і має право залишатися постійним членом Ради Безпеки ООН, а тому нести більшу відповідальність за забезпечення не лише європейської, а й глобальної безпеки. У цьому контексті актуальним стає питання: які сьогодні найбільші виклики національній безпеці Франції і які сили та ресурси для цього повинен надати Париж.

До основних елементів державного управління політики безпеки належать правові методи та інструменти, представлені правовою базою, організаційні методи та інструменти державного управління, що становлять основу їх організаційного та функціонального забезпечення, а також економічні методи та інструменти державного управління, економічні закони та принципи. У цьому контексті став актуальним французький досвід.

Франція, єдина континентальна західноєвропейська держава, що входить в «Ядерний клуб», член НАТО і постійний член Ради Безпеки ООН – має потужний військово-економічний потенціал і розвинений сучасний військово-промисловий комплекс, здатний виробляти всі основні види ОВТ. Французький військово-промисловий комплекс здат-

ний не тільки задовольняти нові й виникаючі потреби своїх збройних сил в озброєнні та військовій техніці нового покоління, а й виробляти значну кількість військової продукції на експорт. Гнучкі інформаційні та немеханічні технології стають провідною технологічною парадигмою французького військового виробництва.

У державному управлінні французької політики безпеки з огляду на системну визначеність принципів державного управління та з урахуванням предмету дослідження особливе місце займає принцип наступника. Він закладає принципи цілеспрямованої та послідовної державної політики щодо прийняття рішень, дій, зокрема розробки нормативно-правових актів у сфері національної безпеки, які забезпечують позитивний результат у майбутньому, сприяють стабільному розвитку держави та мають зміцнювати всі сфери своєї діяльності. Реалізація цього принципу відбулася при вдосконаленні управлінських підходів до розробки Європейської політики безпеки та оборони.

Ця політика передбачала створення європейської системи колективної безпеки, яка давала можливість створити багатогранний безпековий союз держав ЄС у тому вигляді, в якому ми їх бачимо сьогодні, а також збагачення економічного потенціалу держав-членів, які посилювали роль ЄС у зовнішній політиці. Основою формування європейської політики безпеки та оборони є захист від загроз, актуальних для України в сучасних умовах, а саме: загроз від агресії; загрози завоювання території; загрози цілісності держави; загрози соціально-економічного занепаду тощо.

Напрямами вдосконалення державного управління політики безпеки України з урахуванням позитивного досвіду Франції є членство в НАТО та співпраця з іншими країнами-членами цих структур, що потребує правового, організаційного та економічного забезпечення державного управління у цій сфері у відповідність до їх вимог, зокрема, щодо систем планування та бюджетування національної безпеки, її моніторингу та реагування на виклики ній тощо.

До наукових підходів до оцінки перспектив співпраці України з ЄС та НАТО у сфері національної безпеки, виходячи з принципів організаційної функціональності, цілісності, простору, консенсусу тощо, належать:

- 1) взаємодія з європейськими та євроатлантичними структурами на вищому, парламентському, міністерському та інших рівнях;
- 2) активна участь України у місіях, форумах та інших заходах цих структур;

3) врахування його інституційних, територіальних та інших особливостей як переваг для зміцнення геополітичних позицій та забезпечення соціально-економічного розвитку;

4) обмін досвідом;

5) укладання міжнародних договорів, зокрема рамкових та імплементаційних угод у межах цільових фондів;

6) участь нашої держави у реалізації міжнародних проектів і програм PESCO, CARD тощо.

Міжнародне співробітництво дуже важливе для Франції і включає обмін досвідом з державами-членами ЄС з метою дотримання принципу колективної безпеки. Зазначалося, що ці країни узгодили план посилення співробітництва в галузі безпеки та оборони, який визначає такі стратегічні цілі:

1) Захист країн ЄС та їх громадян;

2) Реагування на зовнішні конфлікти та кризи;

3) Зміцнення потенціалу країн-партнерів, у тому числі України.

На цьому тлі стверджується, що система заходів щодо удосконалення правового, організаційного та економічного забезпечення державного управління політикою безпеки має бути реалізована комплексно. У цій системі враховуються як європейські, так і євроатлантичні інтеграційні зусилля нашої держави та оцінюються перспективи розвитку її міжнародного співробітництва.

У цьому контексті визначено перспективні напрями співпраці України та ЄС у сфері національної безпеки, а саме:

1) співробітництво на вищому, парламентському, міністерському та інших рівнях;

2) залучення України до реалізації проектів і програм, зокрема PESCO (Постійне структурне співробітництво) та CARD (Щорічний координований оборонний огляд);

3) участь нашої держави у багатонаціональних тактичних групах країн ЄС та спільних військових навчаннях;

4) отримання матеріально-технічної допомоги з метою модернізації власної військової техніки тощо.

З іншого боку, шляхи співпраці між НАТО та Україною у сфері національної безпеки:

1) Реалізація щорічних національних програм співробітництва, розроблених з 2009 р., та фінансова, технічна, матеріально-технічна тощо. спроможність НАТО зміцнювати безпеку України;

2) Імплементація Хартії високого партнерства між Україною та НАТО;

3) Укладання рамкових та імплементаційних угод у межах цільових фондів для підтримки обороноздатності;

4) Забезпечення колективної безпеки через участь України в миротворчих операціях, військових місіях, силах реагування НАТО тощо.

Література:

1. Авраменко В.В. Євроатлантична політика Франції в контексті Європейської доктрини безпеки та оборони. Київ. *Актуальні проблеми міжнародних відносин*. 2011. № 102 (I). С. 229–234.
2. Алексеева Т.А. Мыслить конструктивистски: открывая многоголосый мир. *Сравнительная политика*. 2014. Т. 5. № 1(14). С. 4–21.
3. Best E. *The Treaty of Nice: Not Beautiful but It'll Do*. Manchester: Manchester University Press, 2005. P. 9.
4. Livre-blanc-sur-la-Defense-et-la-Securite-nationale 2013 / Édition numérique réalisée parle Ministère de la Défensele 29 avril 2013. С. 56.
5. Cole A. *French Politics and Society*. Routlege / Taylor, Francis Group–London and New York, 2005. 293 p.
6. Gallois P. *The Balance of Terror: Strategy for the Nuclear Age*. Boston: Houghton Mifflin, 1961. 234 p.

References:

1. Avramenko, V.V. (2011). France's Euro-Atlantic policy in the context of the European Doctrine of Security and Defense. *Current issues of international relations*, no. 102 (I), pp. 229–234.
2. Alekseeva, T.A. (2014). To think constructivistly: to open a multi-voiced world. *Comparative Politics*, vol. 5, no. 1(14), pp. 4–21.
3. Best, E. (2005). *The Treaty of Nice: Not Beautiful but It'll Do*. Manchester: Manchester University Press [in English].
4. Livre-blanc-sur-la-Defense-et-la-Securite-nationale (2013) / Édition numérique réalisée parle Ministère de la Défensele 29 avril 2013, pp. 56.
5. Cole, A. (2005). *French Politics and Society*. Routlege. Taylor, FrancisGroup–London and New York [in English].
6. Gallois, P. (1961). *The Balance of Terror: Strategy for the Nuclear Age*. Boston: Houghton Mifflin [in English].